

CRISTALLS DE LLUM

J. N. SANTAELULÀLIA.

Una ombra a l'herba.

Premi Bernat Vidal i Tomàs, 1998.

Ed. Moll, Col. Balenguera, 84.

Mallorca, 1998. 72 pàgines.

Deia Shelley que un poema és la imatge de la vida en la seva veritat eterna (*A defence of poetry*, citat a *Fusions*, el darrer i captivador assaig de l'autor d'aquest premiat recull de poemes). La lectura dels que integren el llibre que tinc entre les mans i que voldria compartir amb vosaltres no fa res més que confirmar-ho. La vida bateja en tots els seus versos i el seu ritme es fon amb el nostre respir.

Comença, com el dia, amb una alba prop d'un mar cobert de calitja —«Illa»—, i s'acaba, també com el dia, amb una posta en una platja encalitzada —«Aquesta platja:...»—. Entremig, el temps que s'escola seguint el ritme de les estacions, la vida que es desprèn de l'amor, l'art i el record.

El record es manifesta clarament en una tanka que porta aquest títol i en els dos poemes llargs, de ressonàncies elegíiques, que el segueixen: la pedra i la plaça que desvetllen, que evocuen moments viscuts de la infantesa. Aquests dos poemes poden suscitar, a més, l'interès del filòleg, ja que anteriorment foren publicats amb el títol de *La pedra* al número 27 de *Senhal* (primavera de 1996), interessant i meritòria col·lecció gironina de *plaquettes* que devem a l'esforç de Patrick Gifreu, Enric Prat i

Pep Vila, i han estat mínimament revisats i corregits per l'autor en la preparació d'aquest recull. No és en les distàncies massa llargues, a parer meu, on excel·leix la destresa poètica de l'autor, però l'encadenament d'imatges suggestives fa apreciables els poemes, tot i que un cert desig d'exhaustivitat pugui, per moments, fer-se carregós.

La creació artística com a tema es fa palesa en tres esplèndids poemes: el dedicat a Antoni Puigverd —on Santaelulàlia, com un camaleó, utilitza imatges properes a la inquietant i neguitosa contundència de les de l'amic poeta—, el titulat «Poema» —on «allò que no existia / es coagula en un cristall de llum»— i «Mans», dedicat a un amic escultor, Salvador Juanpere —on la fusió creadora, poètica, s'encarna en «la plenitud d'un sol alè en mil boques».

L'amor impregna els mots d'uns sis poemes, gorgs d'aigua clara habitats per meduses dansaires i estrelles moribundes i solcats per llavis que són barques. Atenció especial mereix la dolça «Cançó de bressol», que barreja la forma aparentment descurada i fàcil de la cançó infantil (noteu la rima en -i sense estructura fixa) amb la tranquil·la presència de la mort.

I el paisatge reflectint el pas del temps, el curs de les estacions omple amb encert no només la resta de poemes sinó tot el recull. Així doncs, el gust per la poesia japonesa ha traspasat les fronteres de la forma —no hi manquen les tankes i els haikús— per penetrar profundament en l'esperit d'aquests poemes.

Els ulls, vehicles i receptors d'aigua i llum, són presents gairebé a cada pàgina de l'obra: ulls que descobreixen l'interior de les coses, ulls com miralls de llum, ulls com portes ran de l'abisme de la passió, ulls closos capaços d'evocar passats gaudits i futurs temuts. Llegiu el llibre i uns n'adonareu. Lliureu-vos-hi, però, amb tots els sentits i no oblideu que sovint les orelles poden copsar-ne amb més precisió la bellesa.

Lluís Lucero Comas

FERTILITAT SATIRICA

Anna GRAU.

El dia que va morir el President.

Novel·la sobre la política catalana.

Ed. Empúries, Barcelona, 1999. 175 pàg.

L'erma estepa desèrtica ha estat, fins no fa gaire, el llegendari paisatge del panorama polític català. Imaginar-se una mort violenta del líder per antonomàsia provoca moltes preguntes. Les respostes, no ho dubteu, apareixen a *El dia que va morir el President* abillades amb la sàtira més solaçada.

Però tot gratant l'epigramàtic sòl de la novel·la, un despietat reguitzell de cops baixos a la política dels nostres dies, també s'hi troba, mig desvestida, una eixelebrada història d'amor. Tanmateix, l'embolcall del possible fil narratiu, la clovella d'aquest festeig, és tan extremadament dens que pren el protagonisme de la nostra lectura. Inequívocament és aquesta la pretensió d'Anna Grau, periodista i escriptora, que, amb l'excusa d'una relació entre un també periodista —aquest, de pa sucat amb oli— del barri barceloní de la Trinitat i una valenciana instigadora

radical de la independència dels Països Catalans, aprofita per clavar simpàtiques punyalades d'ironia no precisament fina a les imatges rialleres i calmades dels nostres estimats governants.

És cert que els països que no s'esforcen a riure's de si mateixos estan condemnats a fer riure, i l'Anna Grau ho sap molt bé. Per tant, *El dia que va morir el President*, llibre fresc, xamós i proçaç, ens convida a un munt de franques i sanes riallades on el protagonista —és a dir, el periodista de pa sucat amb oli— es veu envoltat per una sèrie contínua d'atípiques situacions quasi inextricables, tot plegat a tall de *thriller*, abans ja de veure el president de la Generalitat de Catalunya amb un ganivet ninja clavat entre coll i esquena. L'interrogant «qui ha comès l'assassinat?» ens perseguirà fins al final com una obsessió. I és que el subtítol de la coberta, *Novel·la sobre la política catalana*, no anuncia el contingut real de l'obra. Aquí els polítics abandonen la histriònica quotidianitat pública per plorar a llàgrima viva, riure, emocionar-se i, en definitiva, expressar els seus sentiments i secrets en veu alta.

La paròdia, estímul de l'obra, no s'enclapera en el mer escarni del polític consuetudinari, sinó que en mostra el semblant ocult, allò que tots voldríem saber-ne. La quimèrica i vidriosa incursió de l'autora arriba fins al moll de l'os del que ens és amagat, i el que ens revela aquesta croada cap a la sinceritat és tota una orgia comicokafkiana. M'explico: la referència a la comicitat és evident tan bon punt s'han llegit un parell de pàgines, i la kafkiana és deguda als plantejaments i a les salvatges solucions aparegudes en l'acció. A qui se li acudeix imaginar-se una batalla campal entre convergents tirant-se mòbils pel cap? O un carril bici subterrani només conegut per en Roca i en Maragall que comunica amb el Palau de la Generalitat? I en Borrell vestit de cordovès a la Feria de Abril? Acudits com aquests denoten un gran sentit de l'humor,

ahora que marquen la pauta d'una història que cada vegada s'embulla més. Un cop s'ha arribat al nivell laberíntic qualsevol cosa és acceptable, i el somriure constant, provocat per la inesgotable fertilitat humorística del llibre, demostra la utilització d'un enginy ben agut en una novel·la on tothom rep.

Per cert, s'ha de recordar la següent obvietat: qualsevol semblança amb el món real és categòricament volguda, no és pura coincidència.

Guillem Molla

EL QUE COMPTA ÉS LA INTENCIÓ

Ivan ALONSO.
Abecedari de la decepció.
Ed. Empúries.
Barcelona, 1999.
100 pàg.

Pere Puig, a la secció de Cultura i Espectacles d'*El Punt* del 16 d'abril de l'any passat, citava unes paraules que Imma Merino va pronunciar com a responsable de la presentació, a la Llibreria 22, de l'última obra guanyadora del premi Just M. Casero de narrativa curta, *Abecedari de la decepció*, d'Ivan Alonso: «Alonso ens vol fer veure que la naturalesa humana està condemnada a la insatisfacció, a la infelicitat. El desig que ens esperona sempre és una trampa».

En moltes ocasions, l'*Abecedari de la decepció* és també l'abecedari de la solitud. «Galatea» és, en aquest sentit, un capítol bellíssim. L'episodi de Pigmalíon i Galatea és un dels més bonics i lúcids que ha donat la mitologia clàssica. L'amor fa de l'objecte de desig una escultura ideal i perfecta, però un cop l'enamorament passa arriba la consciència del desastre. D'aquesta manera, el d'Orfeu és, potser, un dels capítols que dona més sentit a aquest llibre. Orfeu és un personatge mitològic que s'atreveix a donar forma real als seus desitjos, fins els més impossibles. Però fracassa igualment. El destí de l'home és la insatisfacció. Gosar donar forma als desitjos és prendre consciència de la impossibilitat d'aquest acte, perquè, com els amors més idealitzats, mai respon totalment a les expectatives. Aquest Orfeu que, a l'obra d'Ivan Alonso, viatja en avió en forma de cèlebre director de cinema, és també un insatisfet, tot i haver tingut l'audàcia de satisfer tots els seus anhels. Perquè, al capdavall, el compliment del desig és una forma d'elecció, i l'elecció implica sempre una renúncia. Així, i reprenent la idea central de la presentació d'Imma Merino, tot sembla indicar que *Abecedari de la decepció* beu de les idees de Schopenhauer sobre la impossibilitat de satisfer la voluntat. L'última part de l'obra és la crònica de la teòrica satisfacció dels desitjos. Tots nosaltres som Orfeus i Prometeus que paguem amb la insatisfacció i el dolor la satisfacció dels nostres desitjos. Tots som, sobretot, Tàntals, amb allò que desitgem a l'abast, Quimeres mai resoltes.

A la resta del llibre, la insatisfacció prové bàsicament de l'escepticisme menys saludable (l'apàtic), que ens condemna a l'incompliment d'allò que desitgem. El llibre és un elogi constant (i els capítols que clouen cadascuna de les parts ho fan ben explícit) de les coses que no passaran mai. Amb gran lucidesa, aquesta obra